

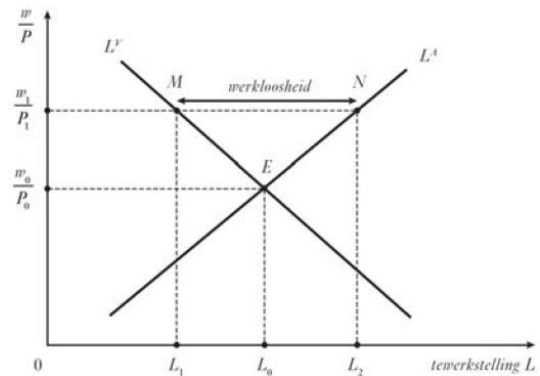
HOOFDSTUK 22: Het aggregatieve aanbod

Vanaf dit hoofdstuk laten we toe dat prijzen kunnen veranderen: Reëel BBP $\neq$ Nominaal BBP

De globale arbeidsmarkt

Wanneer de reële lonen hoger zijn dan het evenwicht op de arbeidsmarkt ($\frac{w_1}{P_1} > \frac{w_0}{P_0}$), is er een aanbodoverschot, hetgeen we ook werkloosheid noemen. Indien de markt perfecte mededinging kent zouden de reële lonen moeten dalen waardoor de vraag naar arbeid toeneemt en het aanbod van arbeid afneemt. Hierdoor verdwijnt de werkloosheid.

We observeren dat de werkloosheid niet weggaat en op lange termijn aanwezig blijft. Hierdoor kunnen we concluderen dat de neerwaartse druk op de lonen hier niet tot stand komt.

Loononderhandelingen: oorsprong van de loonrigiditeit

De lonen worden in België onderhandeld tussen vakbonden en werkgevers. Het nominaal loon w die uit deze onderhandelingen komen kunnen we op deze manier noteren (wage-setting (WS)):

$$w = P^e f(L, z)$$

De onderhandelde lonen nemen toe indien:

- De verwachte inflatie (P^e) toeneemt
- De tewerkstelling (L) toeneemt
- Toename van alle andere factoren die het loonvormingsproces bepalen (z) (werkloosheidsvergoeding, pensioenrechten, voorkeurselementen, ...)

De prijzen daarentegen worden door de bedrijven bepaald (price-setting (PS)).

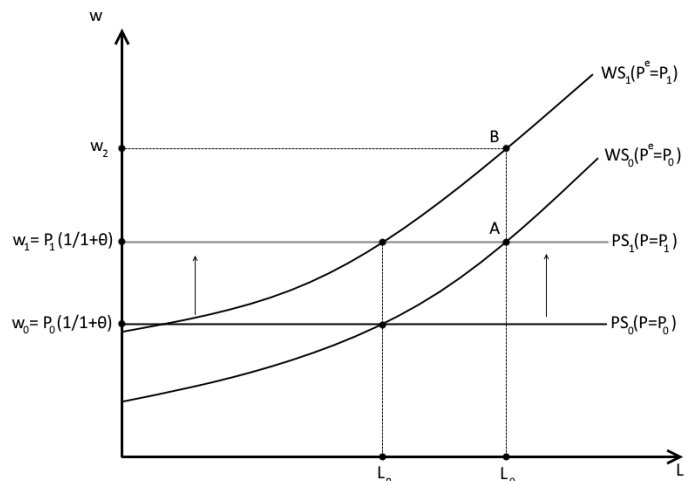
$$P = (1 + \theta) * w$$

De prijzen nemen toe indien:

- De lonen (w) toenemen
- De mark-up op de MK (θ) toeneemt

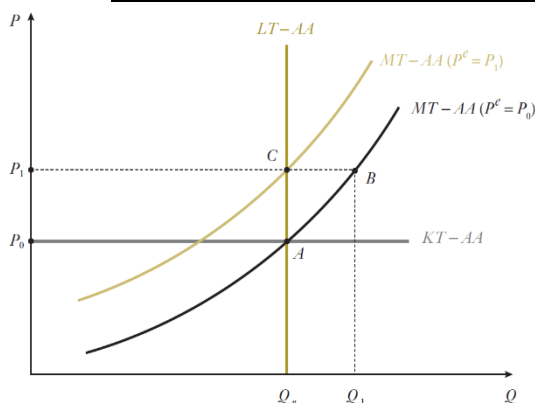
Toenemende lonen zullen dus de prijzen opdrijven. We kunnen lonen ook schrijven als volgt:

$$w = P_0 \frac{1}{1 + \theta}$$

Het punt A kan geen evenwicht zijn. Indien de werkgevers en de vakbonden een loon w_1 afspreken doordat de werkgelegenheid toevallig op L_0 ligt, dan zullen werkgevers hun prijzen laten toenemen naar P_1 om de hogere lonen te compenseren. Door de stijgende prijzen zullen vakbonden hun verwachte prijspeil naar boven moeten corrigeren en bij de volgende onderhandelingen zal een loon w_2 bereikt worden indien de werkgelegenheid nog niet is aangepast. Enkel indien de werkgelegenheid op zijn natuurlijk niveau is, zullen de prijzen die de werkgevers zetten gelijk zijn aan de verwachte inflatie en zal het proces van steeds verhoogde prijzen een halt kennen.

Het geaggregeerde aanbod op Korte Termijn / Middel Lange Termijn / Lange Termijn

Op Korte Termijn veronderstellen we P en P^e constant. Prijzen kunnen zich niet aanpassen en indien Q toeneemt zal dit geen invloed hebben op de prijzen.

Op Middel Lange Termijn veronderstellen we P^e constant en P variabel. Indien de vraag toeneemt, zullen bedrijven de Q en de P doen stijgen. Doordat de P toeneemt en de w nog niet opnieuw onderhandeld zijn, zullen de reële w dalen.

Op Lange Termijn veronderstellen we P en P^e variabel. Indien de vraag toeneemt, drijft dit zowel de Q als de P op. Indien de P^e zich hieraan aanpast zal de $MT-AA$ curve naar boven verschuiven door de toenemende nominale w . Deze curve zal naar boven blijven verschuiven tot Q_n weer bereikt wordt in het punt C . Omdat op lange termijn altijd Q_n bereikt wordt, zal de $LT-AA$ curve verticaal zijn.